

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060304

DOM
2016-10-11
Stockholm

Mål nr
M 11136-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2015-11-25 i mål nr M 296-15, se bilaga

KLAGANDE

1. M E

2. G F

3. T H

4. S K

5. R L

6. P N

7. B O

MOTPARTER

1. Eolus Vind AB,

2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Kristianstads kommun
291 80 Kristianstad

Dok.Id 1304473

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00

SAKEN

Anmälan avseende vindkraftverk på fastigheterna X och Y i Kristianstads kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

M E, G F, S K, T H, R L, P N och **B O** (klagandena) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och fastställa miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut.

Eolus Vind AB (bolaget) har bestritt ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Kristianstads kommun (miljö- och hälsoskyddsnämnden) har vidhållit sitt beslut.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Klagandena har till stöd för sin talan vidhållit vad de tidigare anfört och tillagt i huvudsak följande. Olägenheten för det stora antalet närboende i Träne by och omkringliggande byar är stor och den planerade etableringen är olämplig utifrån miljöbalkens lokaliseringsprincip. Det korta avståndet från 623 meter till närmsta fastighet strider mot miljöbalkens försiktighetsprincip. Inom 800 meters radie från de planerade vindkraftverken finns 22 fastigheter med 50 invånare. Enligt Boverket är det ovanligt att vindkraftverk byggs inom ett avstånd av 800 meter. I detta fall ligger de flesta fastigheterna inom 1000 meters radie – dvs. hela Träne by och 156 invånare. Den planerade etableringen kommer väsentligt negativt påverka såväl livsmiljön som landskapsbilden för de boende. Det föreskrivna säkerhetsavståndet kommer dessutom att innebära att möjlighet till rekreation i området uteblir. Att etableringsområdet inte är inhägnat innebär inte att det kommer att vara riskfritt att vistas i området. Skadan som t.ex. några kg nedfallande is eller annat material kan åsamka är knappast försumbar. Bolaget utgår från beräknade bullervärden. Det finns i princip inga marginaler och det är högst rimligt att anta att flera faktorer kan påverka de verkliga bullernivåerna. Osäkerheten i beräkningsmodellen är väldigt stor. Källjudet från vindkraftverken kan dessutom öka när de blir äldre. De är oroliga för effekterna av ständigt lågfrekvent buller och hur det påverkar deras hälsa. Forskning visar att

ständigt lågfrekvent buller kan ge medicinska problem. Dessutom kommer många boende i Träne att få bullerstörningar från två håll, det gäller de som har väg 2000 norr om sin fastighet och kommer att få vindkraftverken söder om fastigheten.

I den fladdermusutredning som bolaget låtit utföra påvisas rik förekomst av fladdermöss samt närvaron av *Barbastella barbastellus*. Barbastellen noterades vid samtliga planerade positioner för etableringen. Rapporten är baserad på några få timmar natttid under två nätter varav den senare hade en temperatur som endast uppgick till 6,5° C. Med utgångspunkt från den undersökningen kunde heller inte förekomsten av barbastell under yngelperioden bedömas. Barbastellen är rödlistad av Naturvårdsverket samt upptagen i EU:s habitatdirektiv. Områden som nyttjas av fladdermöss ska visas särskild hänsyn. Att påverkan på fladdermusfaunan blir "försumbar", som bolaget uttrycker det, räcker inte.

Till stöd för sin talan har klagandena bifogat fotografier.

Bolaget har vidhållit vad det tidigare anfört och tillagt i huvudsak följande.

Vindkraften kommer inte att medföra sådana olägenheter som ger skäl för ett förbud av verksamheten. Vindkraftverken kommer varken att överskrida gränsvärdet för buller eller för skuggor. Avståndet till närmaste bostad uppgår till drygt 600 meter, vilket är längre än föreskrivet säkerhetsavstånd för risk för iskast och liknande.

Säkerhetsavståndet som rekommenderas innebär inte att denna yta inte kan nyttjas eller beträdas av allmänheten. Avståndet är tillräckligt för att lokaliseringen ska anses lämplig. Det finns inga föreskrifter eller praxis avseende minsta avstånd som ska föreligga mellan vindkraftverk och bostadsbebyggelse, utan lämpligt avstånd beror på en bedömning i varje enskilt fall utifrån den faktiska påverkan på omgivningen i form av ljud, skuggor och påverkan på landskapsbilden. Ljudpåverkan är beräknad i enlighet med Naturvårdsverkets rekommenderade metod "Ljud från vindkraftverk". Resultaten visar att gränsvärdet 40 dB(A) kommer att innehållas med god marginal. Verksamheten skadar inte heller natur- eller kulturvärden i området, och kommer inte hindra att området nyttjas för friluftsliv och rekreation. I området förekommer fladdermöss och bolaget har låtit utföra en fladdermusutredning. Av den framgår att restriktioner i driften av vindkraftverken rekommenderas genom att verken stoppas vid låga vindhastigheter, ≤ 5 m/s, under perioden juni-augusti. Med sådana restriktioner

bedöms vindkraftverkens påverkan på fladdermusfaunan bli försumbar. Bolaget åtar sig att vidta rekommenderade åtgärder till skydd för fladdermöss.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har i yttrande tillstyrkt överklagandet och vidhållit vad nämnden tidigare anfört.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan i målet är om det finns anledning att ingripa med anledning av bolagets anmälan enligt miljöbalken om uppförande av tre vindkraftverk. Samma tre kraftverk omfattas också av ansökan om bygglov och Mark- och miljööverdomstolen meddelar denna dag även dom i målet om bygglov (P 11134-15). Mark- och miljööverdomstolen har hållit syn i målet.

Inledningsvis kan konstateras att den nuvarande prövningsordningen för vindkraft infördes 2009 för att underlätta utbyggnaden av vindkraft i syfte att nå de energipolitiska målen kring produktion av förnybar energi. I propositionen inför ändringen anges följande, se prop. 2008/09:146, Prövning av vindkraft, s. 30: ”Betydelsen av och lämpliga former för samordning mellan olika regelverk kan variera för olika verksamheter. När det gäller anläggningar för vindkraft är det tydligt att prövningarna enligt plan- och bygglagen och miljöbalken till stor del handlar om samma frågor, dvs. lokaliseringens lämplighet, påverkan på landskapsbilden och omgivande verksamheter samt om avståndet till bebyggelse är tillräckligt för att undvika betydande olägenheter för omgivningen. I dag kan uppförandet av ett vindkraftverk bli föremål för två parallella processer där prövningarna är snarlika. För att underlätta för utbyggnaden av vindkraft bör onödig dubbelprövning avskaffas. Utredningen har ansett att prövningen enligt miljöbalken i huvudsak är välfungerande och bör vara kvar. Regeringen har samma uppfattning. Onödig dubbelprövning av vindkraftsanläggningar enligt miljöbalken och plan- och bygglagen bör avskaffas. Den nuvarande prövningen av vindkraftverk enligt miljöbalken bör i huvudsak vara kvar. Detaljplanekravet och kravet på bygglov bör inte utlösas i de fall motsvarande frågor har prövats i ett tillståndsärende enligt miljöbalken.”

Den lagstiftning som infördes 2009 innebar alltså att någon dubbelprövning inte ska göras vid prövning av tillståndsärenden, dvs. för verksamheter med tillståndsplikt enligt 1 kap. 6 § miljöprövningsförordningen (2013:251). Samtidigt infördes i 16 kap. 4 § miljöbalken en bestämmelse om att tillstånd för en anläggning för vindkraft endast får ges om den kommun där anläggningen avses att uppföras har tillstyrkt det. För vindkraftverk gäller dock enligt 21 kap. 10-12 § miljöprövningsförordningen inte tillståndsplikt för enstaka vindkraftverk som inte är högre än 150 meter som i detta fall, utan endast en anmälningsplikt. I dessa fall kvarstår alltså kravet på bygglov och därmed en dubbelprövning.

De allmänna intressen som bör beaktas vid beslut om användningen av mark- och vattenområde redovisas i kommunens översiktsplan. Översiktsplanen är enligt 3 kap. 3 § PBL inte bindande, men den är vägledande för beslut om användning av mark- och vattenområden. Eftersom planen anger de stora dragen i fråga om markanvändning tar den inte ställning till detaljfrågor. Det är först i ett enskilt ärende om t.ex. tillstånd eller anmälan som avvägningen mellan allmänna och enskilda intressen enligt miljöbalkens allmänna hänsynsregler kan göras slutligt. En bedömning får då göras av om den anmälda verksamheten kan godtas, bl.a. om lokaliseringen är godtagbar och om eventuella försiktighetsmått behöver vidtas. En anmälan kan därmed inte avgöras enbart med hänvisning till riktlinjerna i översiktsplanen. Vilken betydelse en översiktsplan får som underlag i ett enskilt ärende beror på hur konkret och nyanserat planen är utformad (se prop. 1985/86:1 s. 267 f).

Mark- och miljööverdomstolen har i tidigare avgöranden angett att en aktuell och väl underbyggd översiktsplan har stor betydelse när det gäller bedömningen av vad som kan anses vara en lämplig plats för en verksamhet som kräver tillstånd (se bl.a. MÖD 2005:66). Vidare har Mark- och miljööverdomstolen i flera avgöranden uttalat att kommunen med utgångspunkt i 1 kap. 2 § PBL (det s.k. kommunala planmonopolet) har en vidsträckt möjlighet att styra bebyggelseutvecklingen och besluta om markanvändningen i kommunen (se bl.a. MÖD 2012:40 och Mark- och miljööverdomstolens dom 2014-11-10 i mål nr P 3484-14).

I förevarande fall har översiktsplanen kompletterats med en vindbruksplan som antogs av kommunfullmäktige år 2011. I vindbruksplanen har områden med olika lämplighetsklasser (A-C) avseende vindkraftsutbyggnad angetts och aktuellt område har utpekats som ett B5-område. Följande står generellt om B-områden.

”B-områden är områden som kan vara lämpade för åtminstone mindre vindkraftsetableringar. I dessa områden kan landskapsbilden bitvis vara mindre visuellt tålig för påverkan och här kan föreligga vissa, om än inte starka, konflikter med motstående intressen. Med hänsyn till bl.a. boende finns sällan utrymme för större grupper av verk. I B-områden kan vindkraftsetableringar komma på fråga endast under förutsättningar att konflikter med motstående intressen kan undvikas och genom att särskild varsamhet visas mot landskapsbild och boende. Ansökan om att få uppföra vindkraftverk inom dessa områden bör av kommunen bedömas välvilligt såvida vindbruksplanens föreskrifter och detaljrekommendationer beaktas samt övriga restriktioner tillgodoses.” För B5-områden sägs i planen att de utgörs av landskapskaraktären ”Svagt kuperad odlingsbygd med ridåer och betesmark”, vilken i landskapsanalysen bedömts som visuellt tålig. Få uttalade större bevarandebestånd föreligger i B5-området, enligt planen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har gjort bedömningen att den aktuella etableringen skulle medföra en påtaglig visuell dominans för flera bostäder i närområdet. Vidare har nämnden kommit fram till att ansökan i viss utsträckning strider mot vindbruksplanen mot bakgrund av att konflikter med motstående intressen inte helt undviks varvid konflikt med fladdermöss nämns, samt att någon särskild varsamhet inte visas mot landskapsbilden eller mot boende. Åtgärden har bedömts strida mot bl.a. 2 kap. 3 och 6 § miljöbalken.

Av handlingarna i målet framgår att det rör sig om tre vindkraftverk som avses placeras i en svag båge. Avståndet till närmaste bostad har redovisats till drygt 600 meter och avståndet till Träne kyrka 900 meter. Höjden på verken avses bli maximalt 150 meter. Mark- och miljööverdomstolen har tagit del av kartor, fotomontage och hållit syn i omgivningarna kring den anmälda etableringen. Domstolen kunde konstatera att området präglas av ett svagt kuperat delvis öppet landskap med odlad jord som har vissa inslag av trädridåer, trädgångar och skogspartier. Det kommer att

vara fri sikt från Träne by mot vindkraftverken som placeras i delvis skilda landskapsrum. Verken kommer att bli väl synliga från flera håll och innebära en påverkan på landskapsbilden framför allt för de närboende.

Mark- och miljööverdomstolen finner att vindbruksplanen inte ger något egentligt stöd för att etableringen av vindkraft inte skulle vara möjlig på den sökta platsen.

Vindbruksplanen är inte i de delar som redogjorts för så konkret utformad att den blir styrande vid en anmälan om etablering av vindkraft. Konflikter med motstående intressen finns ofta i vindkraftsetableringar och att sådana konflikter ska undvikas kan inte anses vara styrande för bedömningen i målet. De sakfrågor som kan ligga bakom sådana konflikter får bedömas på sedvanligt sätt, men det blotta faktum att motsättningar finns kan inte ges någon självständig betydelse.

Frågan är då om nämnden haft tillräckliga skäl för ställningstagandet att etableringen medför en visuell dominans och om det utgör tillräckliga skäl för att förbjuda vindkraftverken. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att uppförandet av vindkraft är ett starkt allmänt intresse. Utifrån de iakttagelser som gjorts vid synen och av övrigt material i målet finner Mark- och miljööverdomstolen att etableringen inte får en så stor påverkan att det vid en avvägning mellan de allmänna och enskilda intressena finns skäl att förbjuda verksamheten på grund av påverkan på landskapsbilden. En viss påverkan på landskapsbilden får därmed accepteras.

De beräknade ljudnivåer som bolaget redovisat håller sig inom de nivåer som brukar godtas enligt praxis. Därför finns det inte av bullerskäl anledning att förbjuda verksamheten. Inte heller vad klagandena i övrigt framfört om olägenheter för dem utgör skäl att förbjuda verksamheten.

När det gäller utredningen beträffande förekomsten av fladdermöss visar den på en tämligen artrik förekomst inom det aktuella etableringsområdet. Flera av arterna som påträffats betecknas som högriskarter. Inom området påträffades även flera individer av den sällsynta arten *Barbastella barbastellus*. Undersökningen är utförd under två nätter i slutet på maj. Det anges i undersökningen att förekomsten av barbastell under yngelperioden inte kan bedömas med utgångspunkt från undersökningen. Enligt

Naturvårdsverkets rapport 6467, Vindkraftens effekter på fåglar och fladdermöss, anges att fältinventering ska ske under yngelkolonitiden (juni-juli). Så har inte skett. Mark- och miljööverdomstolen finner att resultatet från denna undersökning visar att en mer utförlig inventering av förekomsten av fladdermöss och analys av effekterna av en etablering och de restriktioner man föreslår behöver göras för att det ska kunna bedömas om den valda platsen är förenlig med kravet på lämplig markanvändning och god hushållning. Detta särskilt mot bakgrund av förekomst av flera högriskarter samt den påvisade förekomsten av barbastell – en art som enligt EU:s art- och habitatdirektiv kräver särskilt skydd.

Länsstyrelsens beslut innebär att ärendet har återförvisats till miljö- och hälsoskyddsnämnden för utredning om övriga förutsättningar för verksamheten är uppfyllda, så som exempelvis dragning och breddning av väg och dess inverkan på miljön t.ex. de stenmurar som omger vägen. Ett ytterligare skäl för återförvisning är som angetts ovan att förekomsten av fladdermöss och vindkraftverkens påverkan på dessa måste utredas ytterligare.

Sammanfattningsvis ska målet återförvisas till den kommunala nämnden för vidare utredning av frågor kring fladdermöss och vägdragning m.m. Överklagandena ska därmed avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Anna Tiberg, Roger Wikström, referent (skiljaktig), Margaretha Gistorp och tekniska rådet Yvonne Eklund.

Föredragande har varit Vilma Herlin.

Skiljaktig mening, se nästa sida.

Skiljaktig mening

Hovrättsrådet Roger Wikström är skiljaktig och anser att domskälen från s. 8 andra stycket ska ha följande lydelse:

Vindbruksplanen är väl underbyggd och delar, som angetts tidigare, in kommunen i tre kategorier avseende lämplighet för utbyggnad av vindkraftverk. För den mellersta kategorin, B-områden, avgörs inte på förhand om dessa är lämpliga för vindkraft. Istället anger vindbruksplanen kriterier för hur ansökningar i dessa områden ska bedömas och riktlinjer för vindkraftverkens placering i landskapet redovisas. Aktuellt område tillhör kategori B där det, bland annat, anges att mindre vindkraftverk kan vara lämpliga om de placeras varsamt i landskapet.

Vindkraftverken kommer genom sin storlek, maximal totalhöjd om 150 meter, utgöra ett dominerande inslag i landskapet. Det relativt korta avståndet till den småskaliga bebyggelsen med förhållandevis många boende gör påverkan stor. Till detta kommer också den tämligen rika förekomsten av fladdermöss i området. Sammantaget bedömer jag i likhet med miljö- och hälsoskyddsnämnden att den valda lokaliseringen inte uppfyller kraven i 2 kap. 6 § miljöbalken att en plats ska väljas som är lämplig med hänsyn till att ändamålet med verksamheten, i detta fall energiproduktion, ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen får bolagets enskilda intresse av att uppföra vindkraftverk på platsen därför stå tillbaka.

Mark- och miljödomstolens dom ska därför upphävas och miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut att förbjuda verksamheten fastställas.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
4:3

DOM
2015-11-25
meddelad i
Växjö

Mål nr M 296-15

KLAGANDE

1. R A

2. R-M A

3. K-Å B

4. B D

5. M E

6. J F

7. M F

8. G F

9. T H

10. H H

11. S J

Dok.Id 331122

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:00

12. A-M J

13. G-I J

14. S K

15. S K

16. R L

17. P N

18. B O

19. E O

20. E O

KLAGANDE OCH MOTPART

Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Kristianstads kommun
291 80 Kristianstad

MOTPART

Eolus Vind AB

281 21 Hässleholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Skåne län beslut den 19 december 2014 i ärende nr 505-25956-2013, se bilaga 1

SAKEN

Vindkraftverk på fastigheterna Kristianstad X och Kristianstad Y

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avslår yrkandet om syn.
 2. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena i övrigt.
-

BAKGRUND

Eolus Vind AB har anmält tre vindkraftverk på fastigheterna X och Y. Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Kristianstad kommun (nämnden) har i beslut den 26 september 2013, MHN § 59, förbjudit anmäld verksamhet enligt 27 § i Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd och med stöd av 2 kap 3 och 6 § liksom 3 kap § § i miljöbalken, samt med hänvisning till vad som framgår under rubriken bedömning i tjänsteutlåtandet från den 5 september 2013.

Nämndens beslut har överklagats till Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) som i beslut den 19 december 2014 upphävde det överklagade beslutet och återförvisade ärendet till nämnden för fortsatt handläggning.

Länsstyrelsens beslut har nu överklagats till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

P N, S K, T H, G F, R L, M E och B O (Arbetsgruppen mot vindkraft i Träne), nämnden samt R A, R-M A, K-Å B, B D, M och J F, H H, S J, A-M och G-I J, S K, E O och E O har, som det får förstås, yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut och fastställa nämndens beslut.

P N och T H har yrkat att mark- och miljödomstolen ska hålla syn i målet.

P N, S K, T H, G F, R L, M E och B O (Arbetsgruppen mot vindkraft i Träne), samt H H och E O har i stort sett ingett samstämmiga inlagor vari de anført bland annat följande.

Länsstyrelsens bedömning och tolkning i ärendet är grovt generaliserad och tar ingen hänsyn till de aktuella omständigheterna och aktuell specifik etableringsplats.

Det korta avståndet, 623 meter till närmsta fastighet, strider mot försiktighetsprincipen i miljöbalken. Inom 800 meters radie från de planerade vindkraftverken finns 22 fastigheter med 50 invånare. Den planerade etableringen kommer att väsentligt negativt påverka såväl livsmiljön som landskapsbilden för invånarna.

Länsstyrelsen har ansett att omkring 600 meter är föreskrivet säkerhetsavstånd vad gäller iskast och liknande. Här har länsstyrelsen helt bortsett från att området där verken planeras är ett rekreationsområde för byborna. Det uttrycks oro för olägenhet i form av buller, rörliga skuggor, iskast, olyckor m.m. Risken för iskast omöjliggör rekreation i området. Verken innebär därför total inskränkning i allemansrätten i området. Elforsk har tagit fram en rekommendation om bedömning av riskavstånd vid risk för iskast. För aktuell typ av vindkraftverk är riskavståndet 400 meter. Bolaget har inte uppgett något säkerhetsavstånd till vindkraftverken.

De föreslagna inskränkningarna i driften av verken under sommaren är inte tillräckliga i området, som till större delen består av såväl stenmurar och skogsbryn, så kallade risklägen för Barbastellen.

Etableringen visar inte heller särskild varsamhet mot landskapsbilden på det sätt som ska ske i B-områden enligt planen. Att driva igenom en etablering som en stor majoritet av befolkningen menar skulle försämma eller omöjliggöra nuvarande markanvändning som bostads- och rekreationsmiljö överensstämmer varken med miljöbalkens krav på god hushållning eller med vindbruksplanen. Bolaget uppger felaktigt att det inte stämmer att det är helt fri sikt mellan vindkraftverken och Träne by. I verkligheten är det från många fastigheter i Träne by helt fri sikt mot den planerade etableringen. Enligt Naturvårdsverkets rapport 5956 är risken för bullerstörningar mer påtaglig när vindkraftverken är synliga, speciellt i jordbrukslandskap.

Många har bosatt sig i området för lugnets och landskapet skull. För att avgöra om det är ett tyst område måste mätningar göras. Bolagets bullerberäkningar är bara beräkningar och ingen oberoende beräkning har gjorts där specifika faktorer för aktuellt etableringsområde har inkluderats. Byn Träne ligger dessutom i ogynnsam vindriktning, så det blir medvind från verken vid sydvästlig vind som är vanligt förekommande. Verken kan påverka deras hälsa genom oro, stress, relativt stor bullerpåverkan och en genomgripande förändring av landskapsbilden. Etableringen strider därför mot miljöbalkens lokaliseringsprincip i 2 kap 6 §.

Under den planerade vindkraftsparken ligger en stor vattenreservoar. Enligt SGU är vattenmängden i marken mycket hög i Träne och planerat etableringsområde. Många fastighetsägare är oroliga över hur vattenkvaliteten i deras borrade brunnar kommer att påverkas med tanke på utlakning av de stora betongmassorna. I allmänhet kan man anse att kvalitetssäkrade betongfundament innebär ringa föroreningsrisk, men i ett känsligt våtmarksområde med ytligt grundvatten kan risken för förorening eller vattenvärdeförändringar vara betydligt större. Även de stora mängderna fyllnadsmassor för nyanläggning och förstärkning av tillfartsvägar kan påverka grundvattnet beroende på var de kommer ifrån. Våtmarksområdet är N2-klassificerat. Länsstyrelsen har ignorerat detta i sin bedömning.

R A har anfört bland annat följande. Han stödjer de andras inlägg och synpunkter. Det är väldigt störande i bullerhänseende och skuggor att bo nära ett vindkraftverk.

M och J F har anfört bland annat följande. De kommer att störas av ljuden som kommer från vindkraftverken då verken kommer att stå väldigt nära deras hus. De kommer även att störas av skuggan som verken orsakar. Utsikten kommer att förstöras. Husvärdet kommer att minska drastiskt och de planerar att sälja inom några år.

K-Å B och S J, har anfört bland annat följande. Bullernivån till tomtgränsen är enligt bolagets beräkningar 38,9 dB (A) vid normalt

väder, kravet är 40 dB (A). Blåser det kommer detta värde att överskridas. De har sin betesmark nedanför tomtgränsen och där går hästarna. De ifrågasätter om hästarna inte blir nervösa och oroliga av ljudet. Där finns även deras uteplats med damm och grillstuga som de använder nästan hela året. De ifrågasätter om säkerheten kan garanteras. Den underbara naturen med rikligt fågel- och djurliv kommer att försvinna. Värde på fastigheten kommer att sjunka. Det finns tillräckligt med vindkraftverk runt om och det behöver inte produceras mer el.

B och E O har anfört bland annat följande. Nämndens beslut är fattat efter ett noga berett ärende med flertal besök på plats, expertisutlåtande samt inte minst följderna av exempelvis etableringen i Ekestad. I samband med detta tillstånd framhölls också att bullerberäkningarna och visuellt obehag var inom gränsvärdena. Bullerberäkningar och visuellt obehag är något man endast kan beräkna och uppskatta, men facit ser man tydligt resultatet av i Ekestad-etableringen.

R-M A har anfört bland annat följande. Enligt beräkningar framgår det att projektet kommer att placeras alldeles för nära fastigheter med endast cirka 650 meter. Hon kommer därför att drabbas av mer skuggor än vad som kan accepteras då fastigheten är belägen på en höjd nordost om ett av de tänkta vindkraftverken. Detsamma gäller för blänk samt störande hög- och lågfrekventa ljud. Det finns redan en park för etablering i Ovesholm och vindkraftparker ska inte placeras som en ring runt bebyggelse varför hänsyn bör tas till denna fråga. Området Träne ängar har högt grundvatten och byggnationen av verken skulle kunna påverka även bäcken som finns i anslutning och som mynnar ut i Vramsån som har betydelse för många privatpersoner, företagare och djur. Ingen av de personer som upplåter mark för att uppföra verken bor i sådan närhet att de överhuvudtaget berörs eller påverkas av de negativa effekterna av verken. Det kan bli misstag med bullermätningar när man exploaterar på så nära avstånd till bebodda fastigheter.

S och S K har anfört bland annat följande. Träne ängar är ett omtyckt rekreatiomsområde för dem som bor där. Det finns ett mycket rikt djurliv med tranor, rödlistade fågelarter och den fridlysta Barbastellen. Ingen människa använder

en vindbrukspark som rekreationsområde. Av Elforsk rekommendation framgår att riskavståndet är 400 meter. Deras fastighetsgräns ligger cirka 400 meter från verk 1 och detta medför inskränkningar i deras framtida användning av marken. Skuggpåverkan överskrider rekommenderade värden vid några bostäder och flera bostäder kommer att få en påtaglig ljudpåverkan. Att ständigt utsättas för buller kan ge svåra medicinska problem och stress, koncentrationsproblem och sömnrubbingar med sjukskrivningar som följd. Träd, buskar, plank och ekonomibyggnader kommer inte att kunna skymma 150 meter höga vindkraftverk. Grundvattennivån är hög i området och med tanke på att man ska gräva och gjuta fundament är risken stor för utlakning och förorening av vattnet. Det krävs hydrogeologisk undersökning i området. Vid de vägar som bolaget behöver anlägga och bredda löper gamla stenvägar och de är biotopskyddade.

B D har anfört bland annat följande. Det är inte särskilt miljövänligt att bygga tre vindkraftverk i dessa vattensjuka marker. Det skulle innebära cirka 1 000 transporter med betong, sten och annat material på dessa små vägar runt Träne.

A-M och G-I J har anfört bland annat följande. Det är direkt olämpligt med vindkraftverk i Träne, främst för den speciella natur som finns där. Det finns tranor, rovfåglar och andra mer ovanliga fåglar samt en relativt rik förekomst av hotade fladdermusarter, bland annat Barbastell. Skogen i Träne är väldigt speciell och tystnaden och lugnet är viktigt i ett samhälle där tystnad är en bristvara. Det kommer att bli kännbart för den ömtåliga naturen ifall vindkraftverk skulle byggas i Träne. Dessutom tillkommer buller och andra obehag som det för med sig.

P N och T H har kompletterat sin talan enligt följande. Etable-ringen har skett sedan 2010 och kommer att ske mellan tre byar: Tjörning, Bröd och Träne. Det finns en opinion mot etableringen som kommer att ske väldigt nära de tre byarna. De boende i byarna kommer att få försämrad livskvalité och försämrat boende. Etableringen kommer att inskränka allemansrätten och livsmiljön då den förläggs på ett rekreationsområde för tre omkringliggande samhällen. Etableringen strider mot miljöbalken och kommunens vindbruksplan. Med ett säkerhetsavstånd

som länsstyrelsen föreskriver om 600 meter kommer 156 invånare inte att få gå ut-
anför sina tomtgränser. Det kommer att vara bullerstörningar nära gränsvärdena.
Träne ligger i den huvudsakliga vindriktningen från etableringen. Vinden är från
sydväst 90-95 procent av tiden. Det kommer att vara skuggor. I solen på sommaren
blir det skuggor. På morgonen blir det skuggor i Tjörning och när solen går ner i
Bröd. På vintern drabbas Träne. Skuggberäkningar visar att upp till åtta fastigheter
kommer att få mer än 30 timmars störning och upp till 46 timmar. Det kommer att
ske en påtaglig kraftig visuell påverkan. Träne ligger 600 meter från etableringen
och har framsidan mot etableringen. Om etableringen hade lagts i skogsmiljön norr
om Träne hade påverkan varit mindre och inte lika påtaglig. Etableringen innebär
att det kommer att grävas stora hål och sättas ner stora fundament. De är rädda för
att få föroreningar i grundvattnet och drabbas negativt. Det behövs system med kon-
trollbrunnar. Det finns mycket vatten i marken. Det finns brunnar som är självav-
rinnande. Det kommer även att behöva göras håltagningar i stenmurar.

Nämnden har anfört bland annat följande.

Nämnden vidhåller bedömningen från 2013 att den anmälda vindkraftsanläggningen
i Träne inte uppfyller kraven enligt miljöbalkens lokaliseringsprincip och hänvisar
till beslutet daterat den 26 september 2013. I beslutet om förbud utvecklas näm-
dens argumentation och detta är i allt väsentligt fortfarande aktuellt. Detta yttrande
ska därmed ses som ett komplement till nämnda beslut. Den planerade anläggning i
Ovesholm som hänvisas till i beslutet kommer dock inte att uppföras, enligt beslut
från exploitören.

Det huvudsakliga skälet emot en etablering i Träne är närheten till ett stort antal
bostäder och risken för att olägenhet uppstår. Den miljönytta som elproduktionen
skulle medföra bedöms inte uppväga den negativa påverkan som uppkommer för
flera hundra boende i närområdet. För uppfyllande av riksdagens mål om förnybar
energi, finns det många lokaliseringar, som möjliggör etableringar med större och
fler verk längre från boende, som bättre uppfyller miljöbalkens krav. Om vind-
kraftsutbyggnaden ska kunna fortsätta med ett brett stöd från allmänhet och ansva-

riga myndigheter, är det helt avgörande att den sker med tillräcklig hänsyn till boendemiljö och naturvård.

Risk för bullerstörningar

Helt ny forskning från Uppsala universitet (C Ls slutrapport från Energimyndighetens projekt 32437-1), visar att ljud från vindkraftverk kan variera mycket beroende på väderförhållanden. De högsta ljudnivåerna uppkommer när ljudet böjs ner mot marken, vilket vanligen sker på medvindssidan. Den vertikala temperaturfördelningen påverkar ljudutbredningen genom att böja ljudet nedåt vid vertikal temperaturökning (klara nätter) vilket ger förhöjda ljudnivåer.

Nuvarande praxis för reglering och mätning av ljud från vindkraftverk, utgår från ett referensförhållande då det blåser 8 m/s på 10 m höjd. Problemet med denna referensmetodik är att ingen hänsyn tas till att ljudet kan vara både högre och mer genomträngande vid andra förhållanden. Erfarenheter av omfattande klagomål på vindkraftsljud både från Kristianstads kommun och från andra kommuner, visar att det ofta är problem med vindkraftsbuller under kvällar, nätter och morgnar. Vid dessa tider är det oftare vertikal temperaturökning, samtidigt som bakgrundsljudet är lägre och vindkraftsljudet därmed mer framträdande. Vid vissa vindkraftsanläggningar har ljudmätningar gjorts vid referensförhållanden, som visar att kravnivån på 40 dB(A) klaras trots reella och omfattande ljudstörningar och sömnproblem för närboende.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Kristianstad har under senare år tvingats lägga stora resurser på kompetensuppbyggnad rörande de problem som kan uppstå vid etablering av vindkraft nära bebyggelse i störningskänslig miljö. Kunskapsutvecklingen har här kommit längre än i flertalet andra kommuner när det gäller denna problematik, och för kommunen står det idag klart att beslut i särskilt svåra fall inte kan fattas enbart på grund av äldre praxis eller tidigare godtagna gränsvärden.

Nämndens bedömning är att nuvarande riktvärde behöver utvärderas och ses över i ljuset av ny forskning och erfarenheter från de senaste årens storskaliga vindkrafts-

utbyggnad i Sverige. Ljudkraven kan behöva formuleras på ett annat sätt och bygga mer på individuella förutsättningar. I väntan på en sådan översyn, bör vindkraftsetableringar endast tillåtas där det finns ljudmässiga och ekonomiska marginaler så att risken för ljudstörningar minimeras och det finns utrymme att vid behov anpassa ljudkraven till ny praxis framöver. I Träne har ett mycket stort antal boende beräknade ekvivalenta ljudnivåer nära 40 dB(A), samtidigt som byn ligger i förhärskande vindriktning. Av alla de över 40 vindkraftverk som finns i kommunen är det inget som ligger så direkt inpå en tätort, och med miljö- och hälsoskyddskontorets kunskap om vindkraftsanläggningar i övrigt i landet är det ovanligt med etableringar i omedelbar anslutning till tätorter. Att då medge en sådan etablering där byn ligger i förhärskande vindriktning, i ett skede då såväl tillsynserfarenheter som forskning visar att nuvarande rättspraxis sannolikt inte fullt ut skyddar mot olägenhet, framstår för nämnden som oansvarigt. Nämndens tydliga bedömning är att ett positivt beslut i detta läge inte är i överensstämmelse med miljöbalkens försiktighetsprincip.

När en vindkraftsetablering väl har godkänts och etablerats, är det varken rättssäkert eller rimligt att inom en snar framtid kräva större begränsningar i verksamheten. Detta vid en rimlighetsavvägning enligt miljöbalkens 2 kap 7 § p.g.a. den stora investering en sådan etablering innebär och det gäller även om det skulle finnas en ny allmän rättspraxis. För den aktuella anläggningen finns det behov av både skuggreglering för ett antal bostäder och avstängning med hänsyn till fladdermöss under juni till september, vilket minskar produktionen och de ekonomiska marginalerna. Det är för närvarande små marginaler i vindkraftsbranschen och flera tillståndsgivna anläggningar har inte uppförts för att den ekonomiska lönsamheten har bedömts vara för låg. Enligt uppgift från vissa vindkraftsexploaterer är det med nuvarande elpris och stödsystem inte lönsamt att etablera vindkraftsanläggningar av den storlek som är aktuell i Träne. Den ekonomiska situationen för vindkraftsbranschen medför begränsningar i hur långtgående krav som kan ställas på befintlig verksamhet utifrån rimlighetsprincipen i miljöbalken. Om verksamheten tillåts nu, kan det därmed dröja lång tid innan ljudregleringen kan anpassas till en eventuell ny rättspraxis som bättre skyddar mot olägenheter som sömnstörningar och buller kvällstid.

Nämnden instämmer i länsstyrelsens bedömning att det är de faktiska olägenheterna som ska vara avgörande vid bedömningen av om en verksamhet ska förbjudas. Nämndens avsikt med att nämna de närboendes motstånd, synbarheten och områdets lantliga karaktär, var just att tydliggöra att risken för olägenhet är större under dessa förutsättningar. Forskning har visat (bl.a. E P i Vindvals syntesrapport 5956 och flera referenser i Vindvals syntesrapport 6497) att en negativ attityd till vindkraft, i vilken utsträckning vindkraftverken syns från bostaden och områdets karaktär och identitet, har stor betydelse för i vilken grad det uppkommer faktiska störningar och hälsopåverkan.

Påverkan på rekreativvärden

Träne ängar får ett försämrat värde som rekreativområde med en intilliggande etablering, även om det fortfarande är möjligt att vistas där. Detta med hänsyn till påverkan från buller och landskapsbild samt att det är vanligt med en känsla av otrygghet p.g.a. exempelvis risken för iskast i omedelbar närhet till vindkraftverk.

Bedömning utifrån vindbruksplanen

Länsstyrelsen hänvisar i sitt beslut till att rekommendationerna i vindbruksplanen uppfylls. Enligt Kristianstads kommuns vindbruksplan innebär klassningen som B-område att vindkraftetableringar kan komma på fråga endast under förutsättning att konflikter med motstående intressen kan undvikas och genom att särskild varsamhet visas mot landskapsbild och boende. Vindbruksplanen och dess riktlinjer för B-områden ger därmed stöd för ett förbud mot vindkraft i omedelbar närhet till Träne.

Påverkan på fladdermöss

Länsstyrelsen hänvisar i sitt beslut till Naturvårdsverkets vägledning för arter i habitatdirektivets bilaga 2 (NV-01162-10) där det anges att vindkraftverk inte bör etableras där arten Barbastell förekommer. De hänvisar likaså till Naturvårdsverkets rapport ”Vindkraftens effekter på fåglar och fladdermöss - En syntesrapport” (rapport 6467), där det också förespråkas en restriktiv syn på etablering av vindkraftverk där Barbastellen förekommer regelbundet. Att den av sökanden anlitate konsulten har bedömt att avstängning vid vissa tidpunkter är tillräckligt, bedöms inte i

sig vara skäl nog att frångå Naturvårdsverkets vägledning. Förekomsten av Barbastell kan istället betraktas som ett relativt starkt skäl emot etableringen.

Slutsats

Risken för olägenhet för ett stort antal närboende, kombinerat med risken för påverkan på Barbastell och områdets rekreativvärden, medför att etableringen bedöms som olämplig utifrån miljöbalkens lokaliseringsprincip. Nämnden yrkar därmed på att mark- och miljödomstolen upphäver länsstyrelsens beslut och fastställer nämndens beslut att förbjuda den anmälda etableringen.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Syn

Mark- och miljödomstolen anser att ärendet är så utrett som dess beskaffenhet kräver och att syn inte behövs. Yrkandet om syn ska därför avslås.

Prövning i sak

Mark- och miljödomstolen instämmer i länsstyrelsens bedömning. Vad som anförts i målet föranleder ingen annan bedömning. Överklagandena ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 16 december 2015.

Lena Pettersson

Catharina Hederström

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Pettersson, ordförande, och tekniska rådet Catharina Hederström. Föredragande har varit beredningsjuristen Karin Lundström.